

संपादकीय...

संपादक

दिपक मोरेश्वर नाईक

बेरंग रोखण्याचा प्रश्न

आनंद, उत्साहाचे क्षण म्हणजे खरे तर सण. पण अलीकडे सण, उत्सव साजरे करत असताना दिसतो तो बेभान, बेदरकार अतिउत्साह. अशाने कोणत्याही सणाचा आनंद काळवंडणारच. नुकत्याच साजऱ्या झालेल्या धुळवडीच्या दुसऱ्या दिवशी आलेला, राज्यातील प्रत्येक शहरात बेशिस्तांविरुद्ध पोलिसांनी केलेल्या कारवाईचा तपशील हेच सांगतो आहे. केवळ वाहतूक नियमांच्या उल्लंघनाचा विचार करायचा, तरी मद्यापान करून वाहन चालवणारे, एका दुचाकीवर तिथे, एकेरी वाहतूक असूनही विरुद्ध दिशेने येणारे, अशांवर केलेल्या कारवायांची संख्या प्रत्येक शहरात काही हजारांच्या घरात आहे. वानगोदाखल, एकट्या पुण्यात ६११८ वाहनचालकांवर कारवाई झाली आणि सुमारे ५१ लाख रुपये दंड वसूल करण्यात आला. याशिवाय दाखल केलेले गुन्हे वेगळेच. ही कारवाई झाली, त्याचे स्वागतच; पण अशा हजारो बेशिस्तांमुळे या सणांचा शांतपणे आनंद साजरा करू इच्छणाऱ्या अनेकांचा बेरंग होत असतो. पोलिसांचा बंदोबस्त कुठे-कुठे ठेवणार? याच धुळवडीच्या दिवशी राज्यात विविध दुर्घटनांमध्ये ११ जणांचा मृत्यू झाला. यात बुडून प्राण गमावलेल्यांची संख्या अधिक होती. धुळवडीनिमित्त पाण्यात पोहायला गेलेल्यांना पाण्याच्या खोलीचा अंदाज न आल्याने यातील बऱ्याचशा दुर्घटना घडल्या. ऐन तारुण्यात असलेल्यांच्या अशा अचानक जाण्याने, तेही सणाच्या दिवशी, कुटुंबीयांवर दुःखाचा काय डोंगर कोसळत असेल, याची कल्पनाही करवत नाही. खोल पाण्याच्या ठिकाणी, नद्यांच्या किनारी, तलावांच्या, धरणांच्या काठी विशेषतः सण-उत्सवांच्या दिवशी अधिक कडक बंदोबस्त ठेवण्याची गरज यातून पुन्हा एकदा अधोरेखित झालीच. पण, त्याचबरोबर अतिउत्साहाच्या भरात भलते धाडस न करण्याचे भान तरणाईनेही बाळगणे गरजेचे असल्याचेही तितकेच महत्त्वाचे. अलीकडे प्रत्येक सण वा उत्सवा वेळी काही ना काही दुर्घटना घडणे किंवा सर्वसामान्यांना त्रास होईल, असे वर्तन सार्वजनिक ठिकाणी घडणे नित्याचे झाले आहे. धुळवडीचेच उदाहरण घेते खोलात जाऊन पाहिले, तर गेल्या दोन दशकांत इतर अनेक सण, उत्सवांप्रमाणे धुळवडीला या खेळण्याचाही ‘इव्हेंट’ झाला. अशा ‘इव्हेंट’ना जाणे हे काही जणांना ‘स्टेटस’चे वाटत असल्याने, असे वाटणाऱ्यांच्या समूहाची बाजारपेठ लक्षात घेऊन ‘इव्हेंट’ना प्रायोजकत्वही सहज मिळते आणि त्यात सहभागींना जे एखाे खुले आम करता आले नसते, ते करण्याची संधीही. अशा इव्हेंटमध्ये कशा प्रकारचा धुडगूस चालतो हेही आता गुपित नाही. पण तेथून बाहेर पडणारे इतरांसाठी उपद्रव होत चालले आहेत. बाकी प्रत्येक सण, उत्सवाला डीजे आणि ध्वनिवर्धकांच्या भिंती, हा तर जणू शिरस्ता असल्याचेच गल्लोगल्ली दिसून येते. त्यांना जोड असते कायमचे अंथव आणण्याची क्षमता असणाऱ्या प्रकाशझोतांची. संगीताच्या तालावर नाचणारे हे रंगीबेरंगी तीव्र प्रकाशझोत अनेकांच्या दृष्टीला अपायकारक ठरूनही त्यांचा वापर काही कमी होत नाही. ध्वनिवर्धकांच्या भिंतींवरून लावली जाणारी गाणी आणि त्यांचा ‘आव्वाज’ यावरून तर अनेकदा न्यायालयांनीही खडसावून झाले. तरी, त्यांचीही कर्कशता काही कमी होत नाही. या ‘आव्वाजो’चीही अलीकडे स्पर्धा असते. अमुक एका गल्लीचा दादा विरुद्ध तमुक बोळ्याचा भाई अशा चढाओढीला त्या-त्या भागातील राजकीय पुढाऱ्यांचे वरदहस्त असतात. त्यातून, ‘यांनी’ असे केले, म्हणून ‘त्यांनी’ तसे करायचे, हे प्रकार तर आता उत्सवांच्या बाबतींही सर्रास सुरू आहेत. अशात एखादा नारळ पुढाऱ्यांच्या हस्ते वाढवायचा, की हे गल्ली-बोळ्यातले दादा, भाई ‘आव्वाज’ वाढवायला मोकळे. ही ‘फौज’ पदरी बाळगल्यानेच आपले राजकीय वजन वाढते राहील, याची स्थानिक नेत्यांना आणि पयायाने त्यांच्या वरच्या नेत्यांनाही खात्री पटू लागली आहे. यामुळेच तर अलीकडे सारखे उन्मादी जल्लोष होत राहतात. दर दोन-तीन आठवड्यांतून एकदा शहर-गावांमधल्या ठरावीक भागांपुरत्या निघणाऱ्या मिरवणुका पाहिल्या, तरी याची वाढती व्याप्ती लक्षात येईल. यातून वाढत चाललेला उन्माद वेळीच रोखला नाही, तर तो सामाजिक शांतता बिघडवणारा असेल, हे अशा उत्सवीपणाला प्रोत्साहन देणाऱ्यांनी लक्षात ठेवलेले बरे. या सगळ्यात ज्यांनी कारवाई करायची, त्या प्रशासनाची, त्यांनीच करून घेतलेली हात बांधल्यासारखी अवस्था आणि ‘पब्लिक’ला हेच हवे आहे, असे दामटून सांगणाऱ्या पुढाऱ्यांची मनमानी, यामुळे डीजेचा ‘आव्वाज’ वाढतोच आहे. आणि, या गोंगाटामुळे आधीच बहिरेपण आलेले, हे सगळे नको असलेले, असे जे काही आहेत, ते या सगळ्यापुढे मुके झाले आहेत. त्यांचे गप्प बसणे हे रंगाचा बेरंग होत असल्याचे लक्षण. पण, आजार गंभीर होण्यापूर्वी या लक्षणावर उपचार करणार कोण, हाच खरे तर आता प्रश्न आहे.

नाशिकमध्ये बेलगाम झुंडीसमोर घाबरलेले भीतीने गारठलेले मराठी कुटुंब हातपाय जोडत असल्याचा व्हिडीओ व्हायरल झाला आहे. अन्यायाविरोधात आंदोलनासाठी एकत्र येणाऱ्यांना मोर्चां म्हटले जाते, मात्र बऱ्याचदा मोर्चांचा चेहरा लावून झुंडीच बाहेर पडल्यावर अशी स्थिती कमालीची धोकादायक होते. झुंडीचेही एक सामूहिक मानसशास्त्र असते, झुंडीला झुंडीचे समर्थन असते, झुंडीत आरोळ्या, घोषणा असतात, त्यामुळे झुंडींना आपण करतोय ते कमालीचे पवित्र आणि महत्त्वाचं कार्य असल्याचा समज असतो, ज्या झुंडीसमोर सरकार, सत्ता, कायदा, सुव्यवस्था हतबल असते तिथे महिला किंवा लिंग्चंगमध्ये सापडलेल्यांचं काय? मेळ्याट परिसरात जादूटोण्याच्या संशयावरून एका आदिवासी महिलेची धिंड झुंडीकडून काढली गेली, यात गावातले प्रतिष्ठित सोबतच सरकारचे प्रतिनिधी अगदी पोलीस पाटीलही आरोपी ठरवण्यात आले होते. एकट्या ठाणे जिल्हा परिसरात नवे वर्ष सुरू झाल्यापासून अन्याचार, बलात्काराच्या दहापेक्षा जास्त घटना घडल्या असून त्यात भिवंडीतील सामूहिक अन्याचाराच्या घटनांचाही समावेश आहे. बलात्कार, अन्याचार, लिंगिंंग, बीडमधील हत्या, ऑनर किलिंग, लुटालूट, हत्येच्या वाढत्या घटनांमुळे माणसांची जनावरांशी होणारी तुलना, हा जनावरांचाही अपमान आहे. माणूस पशुत्वाच्या पलीकडच्या अवस्थेत पोहचला असावा. बलात्कार, अन्याचार, नृशंस हत्या, माणूसपणाचा शक्य तेवढी विटंबना करण्याच्या घटनांमुळे मानसशास्त्रीय, समाजशास्त्रीय दृष्टीकोनातून याचा शोध घ्यायला हवा.

एकाच वेळेस महिलेवर सामूहिक अन्याचार होत असताना तिच्यावर हिंसक हल्लेही केले जातात. अशा वेळेस संबंधित महिला शरीराची कातडी जखमी होण्यापासून वाचवेल की, ही कातडी दिसण्यापासून... अशा भेसूर गोधळ्यात तिला टाकावं, अशा वेळेस ती केवळ प्रचंड हतबल असल्यानं हवे तसे वार करता येतात, ती जमावाचे वार झेलण्यासाठी खालच्या वरच्या शरीरावरचा हातांचा केलेला पदर ढळू देऊ शकत नाही, वर पुरुषांचे समुदायाचे कित्येक हात मोकळेच असतात, या हातांचा वापर व्हिडीओ बनवण्यासाठी करता येईल. पण अशाच व्हिडीओमुळे अशा घटना इतर लोकांसमोर येतात, मात्र त्याला दोन महिन्यांचा काळावरची उलटून गेल्यानं तातडीच्या कठोर कारवाईचा विषय कधीचाच निकालात निघालेला असतो. एखाद्या बाईला भोंगळ केल्यावर अशा घटनेतही सर्वोच्च न्यायालयाला दोन महिन्यांनी स्यू मोटो दाखल करून यंत्रणांना दमात घ्यावं लागतं, अशी स्थिती आपल्या देशात असते, यातच यंत्रणा किती तत्पर असतात याविषयी सगळं आलं. त्यानंतर देशाच्या लोकशाहीच्या सभागृहात दुःख व्यक्त केलं जातं. तीन ते चार जणांना अटक झाल्याच्या बातम्या येतात, सभागृहात या दुःखाचे कढ काढले जातात, पुन्हा परिस्थिती ‘जैसे थे’ असते.

महिलेवर अन्याचार करून तिला हतबल करण्याचे माणूस म्हणवून घेणाऱ्यांच्या समुदायात १०१ प्रकार असतात. बाईंवर बलात्कार झाल्यावर तिची लज्जा, अब्रू लुटली गेल्याचा समज सर्वमान्य शरीरप्रचलित

असतो. खरंतर कथित अर्थानं लज्जा लुटणाऱ्यांची या कृत्यानं लज्जा जायला हवी, पण असं नसतं, असं कधीच नसतं, असं का? असं कोणीच विचारत नाही, अन्याचार बाईंवर केला जातो आणि इज्जत अब्रूही तिचीच जाते, अशा परिस्थितीत बलात्कार, अन्याचार करणाऱ्यांची इज्जत वाढल्यासारखी परिस्थिती असते. म्हणूनच तर अन्याचार झाल्यावर बायांचं आत्महत्या करतात, अन्याचार केलेल्यानं ‘त्याची’ अब्रू गेली म्हणून कधी त्यानं जीव दिल्याचं ऐकिवात नसतं. आता अशा घटनांमध्ये खरंतर ‘त्याचीही’ अब्रू जायला हवी? मात्र असे नसते, हा प्रश्न आपल्या आजपर्यंत पोसलेल्या सामाजिक धारणांचा परिपाक असतो. बऱ्याचदा अशी अब्रू लुबाडणारा एकटा तर कधी झुंडीतून येतो, झुंडीचा उन्मादी जमाव झाल्यावर स्थिती खूपच धोकादायक होते. झुंडीवर केस दाखल होत नसते, नाही म्हणायला दोन चार जणांना दाखवण्यापुरतं ‘अटक किंवा ताब्यात’ घेतलं जातं.

आपल्या देशात अशा ‘थोर इज्जतीचं’ रक्षण करण्याचा ठेका कायम बाईंकडेच असतो, मात्र लुबाडण्याचा अधिकार निर्विवाद पुरुषांकडे असतो. घरची, कुटुंबाची, समाजाची,

महिलांची विटंबना करणं झुंडीसाठी सोपं असतं, बाई काहीय करू शकत नाही, जर ती गरीब, आदिवासी, खालच्या जातीतील, असहाय, झुंडीच्या तावडीत सापडलेली असली तर या झुंडी अधिक निर्धास्त असतात. उन्मादाने भारलेल्या झुंडीला शिक्षा झाल्याचा इतिहास नाही, म्हणून झुंडीने बलात्कार, अन्याचार होतात. या झुंडीचं मानसशास्त्र काय आहे? झुंड कोणत्या जातीधर्माची, राजकीय पक्ष संघटनेची असल्यास सत्तेकडून संरक्षण मिळण्याची हमी असते. त्यामुळे आधीय अनियंत्रित असलेली झुंड आणखीय हिंस्र बनते.

बलात्कारी झुंडीचं मानसशास्त्र काय!

जात धर्माची इभ्रत अशा अनेकविध नावानं या अशा इज्जती या अर्निभिन्न बाया अंगा खांद्यावर मिरवत असतात. धर्म, जात, समुदाय, अस्मिता इतिहास असलेल्या गटांची इज्जत भोंगळी करण्यासाठी त्या-त्या गटातल्या बायांना भोंगळं केलं की काम फत्ते, हे असं करणं ‘राष्ट्रीय पातळीवर’ सोपं असतं. संस्कृती आणि धर्माची मर्यादा, नैतिक अनैतिक अशा पाप पुण्याच्या पुरुषी संकल्पना यामुळे बाईला आपल्याकडे लईच मान सन्मान असल्याचं मानलं जातं. असा मानर्णािया महिलाच पुरुषांच्या वर्चस्ववादी संस्कृतीच्या प्रथम वाहक असतात. महिलांवरील अन्याचाराच्या घटना घडल्यावरही केवळ महिला म्हणून निषेधासाठी सर्व जात धर्माच्या महिला ‘केवळ महिला’ म्हणून निषेधासाठी एकत्र येत नाहीत, तिथंही त्यांना त्यांच्या जातीधर्माच्या झुंडीचं समर्थन आवश्यक असतं.

बलात्कार ही करणाऱ्याकडून समाजात मिरवण्याची गोष्ट असते. जर बाई खालच्या जातीची किंवा इतर ‘शत्रू’ धर्माची असेल तर आपधर्मियांकडून लुटणाऱ्यांचा सत्कार, गौरव होतो, पेढेही वाटले जातात. एखादी गोष्ट लुटण्याला आपल्याकडे सन्मान असतो. एकट्या दुकट्या बाईची सोनसाखळी खेचणांयाला आपण वर्तमानपत्रातल्या बातमीत नराधम, समाजकंटक म्हणून

मोकळे होतो, झुंडीच्या बाबतीत आपला निषेधही धजावत नाही. बाईपेक्षा आपल्याकडे गाईला कमालीची इज्जत असते. गाय दुध देते, गाईला चार पाय असतात, असं आपण शाळेच्या पहिल्या वर्गात शिकलेलो असतो. बाईलाही दोन पाय असतात, या पायांमधल्या मोकळ्या जागेचा ‘विटाळ’ मानणारे या विटाळमार्गानेच इथं या रम्य वसुंधरेवर अवतरलेले असतात. इथं जन्म घेतल्यावर ताबडतोब आलेल्या मार्गाला निषिद्ध ठरवण्याचं महत्कार्य त्यांच्याकडून केलं जातं. मात्र अन्याचार, बलात्कारापुरता हा विटाळ सोईनुसार नाहीसा होतो. अन्याचार, बलात्कारात कमालीची समता असते, कोणत्याही जातीचा पुरुष कोणत्याही जातधर्माच्या महिलेवर अन्याचार करू शकतो, इथं आंतरजातीय-धर्मीय, स्वजातीय-धर्मीय अशी अस्पृश्यता निकालात निघलेली असते. बलात्काराच्या कारणांमध्ये संबंधित व्यक्तीची टोकाची मानहानी करण्याचा उद्देश असतो, एखाद्या पुरुषाची मानहानी करण्यासाठी त्याच्याशी संबंधित असलेल्या महिलांची अशी मानहानी केल्यास त्या पुरुष, समुदाय, समाजासाठीही मानहानी करता येते, महिला त्यासाठी नेहमीच सॉफ्ट टारगेट असतात. महिलांची अब्रू पुरुषांच्या तुलनेत जास्त नाजूक मानण्याची आपली परंपरा असते. संस्कृतीनं हा परंपरागत विटाळ

इथल्या बायांच्याही मनात इतका खोलवर पेरलेला असतो की त्यांनाही आपण अशुद्ध, दूषित आणि विटाळलेलो असल्याचा वर्षानुवर्षे ठाम समज झालेला असतो.

देशात विशेष करून अमेरिकेसारख्या देशात बलात्कार हा केवळ एक गुन्हा म्हणून पाहिला जातो, परस्पर समंतीशिवाय केली गेलेली बळजबरी किंवा शरीरसंबंध, इतका त्याचा मर्यादित अर्थ कायद्याने घेतला जातो. या गुन्ह्याला संबंधित महिलेच्या मान, सन्मान किंवा अवहलनेशी सामाजिक दृष्टीने जोडले जात नाही. महिलेच्या लैंगिकतेच्या खासगी अधिकारावर अतिक्रमण असा विचार तिथे असतो. त्यामुळे सामाजिक इभ्रत, अब्रू लुबाडल्याची मानसिकता तिथल्या पीडित महिलेच्या मनात तेवढ्या प्रमाणात घर करत नाही. परिणामी अन्याचाराच्या घटनेनंतर पीडितनेच आत्महत्या करण्याची परिस्थिती विकसित देशांमध्ये महिलेवर लादली जात नाही. आपल्याकडे बलात्कार हा शत्रुत्वात एखाद्या शस्त्रासारखा वापरला जातो. त्यामुळे आपल्याकडील बलात्कार, महिलांची धिंड काढणे, अन्याचाराच्या घटनांना सामाजिक कंगोरे असतात. आपल्याकडील महिला अन्याचाराचे प्रश्न हे केवळ महिलांवरील अन्याचारापुरतेच मर्यादित नसतात, त्यांना सामाजिक संबंधांची किनार असते, म्हणून महिलांवरील अन्याचार हा केवळ स्त्रीवादाचा विषय नसतो. अस्थिर, भ्रमिंत वात चुकलेल्या आणि कमालीची भीती असलेल्या समाज समुदायात अन्याचार, बलात्कारासारखे गुन्हे वाढलेले असतात, या रोगट समाज समुदायाने अशा घटनांची कारणे स्त्री केंद्रित मुद्यांमध्ये न शोधता स्वतःच्या मानसिकतेत शोधावीत, त्याची उत्तरे तिथेच सापडतील.

पाकिस्तानचा बलुचिस्तान प्रांत अशांत आहे. अफगाण सीमेलगतच्या दोन प्रांतांपैकी खैबर-पख्तुनख्वा प्रांतातही मोठ्या प्रमाणात अशांतता आहे. याखेरीज सिंध प्रांतात सर्वत्र नाराजी आहे. स्वतंत्र बलुचिस्तानसाठी ‘बलुचिस्तान लिबरेशन आर्मी’ (बीएलए) व काही बंडखोर संघटना सशस्त्र संघर्ष करत आहेत. बीएलए या संघटनेनेच जाफर एक्सप्रेस या प्रवासी रेल्वेगाडीच्या ११ मार्च रोजी झालेल्या अपहरणाची जबाबदारी स्वीकारली आहे. त्यावर लष्कराने केलेली कारवाई १२ मार्चच्या रात्री पूर्ण झाली; पण या अपहरणानट्यात २१ प्रवासी, लष्कराचे चार जवान आणि ३३ दहशतवादी मारले गेले.

‘बीएलए’ ही हिंसक संघटना आहे. लष्कराचे जवान खैबर-पख्तुनख्वा प्रांतात जाण्यासाठी जाफर एक्सप्रेसचा सहसा उपयोग करतात. गेल्या वर्षी ऑगस्ट महिन्यात याच संघटनेने रेल्वेच्या रुळांची मोडतोड केली होती. त्यामुळे दोन महिने बलुचिस्तानची राजधानी क्वेट्टा आणि खैबर-पख्तुनख्वाची राजधानी पेशावर यांदरम्यानची रेल्वे सेवा बंद होती. ‘बीएलए’ने गेल्या नोव्हेंबरात क्वेटा रेल्वे स्थानकावर केलेल्या बॉम्बस्फोटात किमान ३५ जण मारले गेले; तर ‘बीएलए’च्याच शरी बलोच या कार्यकर्तीने २०२२ मध्ये कराची विद्यापीठात चिनी लोकांवर केलेल्या आत्मघातकी हल्ल्यात तिथे चिनी नागरिक जिवांस मुकले. ‘बीएलए’चे नेतृत्व आता मरी आणि बुग्टी जमातींच्या सरदारांकडून मध्यम वर्गाकडे आले आहे. ‘बीएलए’, बलुचिस्तान लिबरेशन फ्रंट (बीएलएफ) सारख्या बंडखोर संघटना स्वतंत्र बलुचिस्तानची मागणी बऱ्याच काळापासून करत आहेत. अर्थातच, दहशतीचा मार्ग पसंत नसणाऱ्या संघटनाही या मागणीसाठी संघर्ष करत आहेत.

अलीकडे महिलांच्या नेतृत्वाखालील ‘बलुच युकजेहतती (एकता) कमिटी’ला बलुचिस्तानात प्रचंड प्रतिभाव मिळत आहे. डॉ. माहरंग बलोच, सामी बलोच सारख्या महिलांचे

बलुचिस्तानच्या संघर्षाची दोन रूपे

द्वारचतंत्र राष्ट्र म्हणून अवघे २२७ दिवस बलुचिस्तानला मिळाले, मग पाकिस्तानी लष्कर या प्रांतात घुसले. तेव्हापासून अथकपणे संघर्ष सुरू आहे. पण दहशतवादी, हिंसक कारवायांचा परिणाम काय होणार? शांततामय संघर्षाला कितपत वाव मिळणार? या अशांत प्रांताचा इतिहास आणि वर्तमान सांगणारे टिप्पण...

नेतृत्व पुरुषांनीदेखील स्वीकारले आहे. बलुच लोकांवर होणाऱ्या अन्यायाच्या विरोधात शांततापूर्ण मार्गाने आंदोलन करणाऱ्या मकरन बलोच आणि सामी बलोच या नेत्यांबद्दल पाकिस्तान सरकार, लष्कराला प्रचंड भीती आहे. तर लोकांमध्ये त्या प्रचंड लोकप्रिय आहेत. स्वतंत्र बलुचिस्तानच्या मागणीसाठी सशस्त्र संघर्षाचं इतिहास मोठा आहे. १९४८ पासून आजपर्यंत किमान पाच वेळा तिथे मोठ्या प्रमाणात उठाव झाले. आज बलुचिस्तानचे रूपांतर पोलीस राज्यात झाले आहे. बलुच मुलांचे लष्कर, आयएसआयकडून होणारे अपहरण आणि काही दिवस वा महिन्यांनी अपहृतांचे मुतदेह सापडणे हे वारंवार घडते आहे. कराची, लाहोर, इस्लामाबाद येथे शिक्षण घेत असलेल्या बलुच तरुणांनाही अशीच क्रूर वागणूक दिली जाते. क्षेत्रफळानुसार बलुचिस्तान हा पाकिस्तानचा सर्वात मोठा प्रांत आहे आणि लोकसंख्या सर्वात मोठी. गॅस, तेल, सोने, तांबे इत्यादींनी तो संपन्न आहे. आपल्या खनिज संपत्तीवर आपला अधिकार नाही, ही भावना बलुचांमध्ये आहे. चिनी आणि पाकिस्तानसाठी प्रतिष्ठेचा असलेला ‘चायना-पाकिस्तान इस्कॉन्मिक कॉरिडोर’ बलुचिस्तानच्या ग्वादार बंदराला चीनच्या क्षिन्नजियांग प्रांतातील कासगरशी जोडतो. चीनने त्यात ६५ अब्ज डॉलरपेक्षा अधिक रक्कम गुंतवली आहे. या ग्वादार बंदरामुळे स्थानिक बलुच मच्छीमार संपले आहेत. त्यामुळेच ‘बीएलए’ अनेकदा इथल्या चिनी नागरिकांना हल्ल्यांचे लक्ष्य बनवते.

पाकिस्तानात राहायचे नव्हतेच २३ मार्च १९४० रोजी लाहोर येथे झालेल्या मुस्लीम लीगच्या अधिवेशनात ‘पाकिस्तान ठराव’ मंजूर झाला, तेव्हापासून बलुच प्रश्नाची सुरुवात झाली असे मानले जाते. त्या अधिवेशनात एकही बलुच नेता सहभागी झाला नव्हता. याचा अर्थ बलुच नेत्यांना धर्मावर आधारित राष्ट्र ही संकल्पना मान्य नव्हती आणि त्यांच्यासाठी त्यांचा बलुचिस्तान अधिक महत्त्वाचा होता. ‘कलात स्टेट नॅशनल पार्टी’ला मुस्लीम लीगची भूमिका मान्य नव्हती. त्यांचा दृष्टिकोन धर्मनिरपेक्ष होता. कॉंग्रेसचे नेते त्यांना अधिक जवळचे होते. आजचा बलुचिस्तान म्हणजे फाळणीपूर्वीच्या कलात, खरान, लासबेला आणि मकरान संस्थांनांचा प्रदेश. कलात हे संस्थान त्यापैकी सर्वात मोठे. कलातचे मीर अहमद खान यांचा दावा असा होता की कलात कधीही अविभाजित भारताचा भाग नव्हता. ४ ऑगस्ट १९४७ रोजी दिल्लीत लॉर्ड माउंटबॅटन, कलातचे खान, कलातचे पंतप्रधान आणि जिना सहभागी झाले; त्यात असे ठरले की कलात १५ ऑगस्ट १९४७ ला स्वतंत्र राष्ट्र म्हणून अस्तित्वात येऊ शकेल. याच दिवशी कलात आणि पाकिस्तान ‘जैसे थे’ करार करण्यात आला (तो ११

ऑगस्टला जाहीर करण्यात आला). पुढे काही दिवसांनी अस्तित्वात येणाऱ्या पाकिस्तानच्या वतीने जिना आणि लियाकत अली खान यांनी, तर कलातच्या वतीने सुलतान अहमदने त्यावर सद्दा केल्या. कलातला स्वतंत्र दर्जा देणाऱ्या निवेदनावर माउंटबॅटन यांनी मात्र सही केली नव्हती. १५ ऑगस्ट पासून स्वतंत्र कलात अस्तित्वात येणार असल्याची घोषणा खानने केली. नंतर पाकिस्तानने त्याला मान्यता दिली. १९४७ चा ऑक्टोबर जिना आदींना धर्मवर आधारित कलात अस्तित्वात जिना यांनी खान यांना पाकिस्तानात सामील होण्यास सांगितले पण खान यांनी त्यावर स्पष्ट नकार दिला. कलातच्या संसदेत घौस बक्ष बिसेंजो यांनी केलेल्या ऐतिहासिक भाषणात जिना आदींना उद्देशून सुनावले की, ‘आम्ही पाकिस्तानशिवाय राहू शकतो’! पुढे चार जानेवारी १९४८ रोजी कलातच्या संसदेच्या वरिष्ठ सभागृहात पाकिस्तानात विलीन होण्याच्या संदर्भात चर्चा झाली आणि त्यात स्वतंत्र राहण्याचा पुनरुच्चार करण्यात आला. जिनांच्या आदेशामुळे २७ मार्च १९४८ ला पाकिस्तानने कलातमध्ये लष्कर पाठवले. खान यांनी शरणागती पत्करली आणि विलीनीकरणाच्या करारावर सही केली. २२७ दिवस स्वतंत्र राहिलेला कलात शेवटी पाकिस्तानचा भाग झाला. मात्र खानच्या भावाला- अब्दुल करीमला- हा निर्णय मान्य नव्हता; त्यांनी पाकिस्तानच्या विरोधात पहिल्या सशस्त्र बंडाचे नेतृत्व केले. ते बंड चिरडाले गेल्यानंतर १९५८ ला दुसरा उठाव झाला. तिसरा १९६२ मध्ये आणि चौथा १९७३ मध्ये. १००० नंतर सुरू

झालेला संघर्ष अद्याप सुरू आहे.

शांततेचा मार्गच खरा!

एक गोष्ट बलुच आणि अन्य बंडखोर संघटनाने लक्षात घेतली पाहिजे की आजच्या काळात सशस्त्र लढ्याने स्वतंत्र राष्ट्र अस्तित्वात येत नाही. बलुच समाजावर वर्षानुवर्षे अन्याय, अन्याचार होत आहे ही वस्तुस्थिती आहे. हे अन्याचार बंद झाले पाहिजेत. आज बलुचिस्तानात काही लाख लष्कराचे जवान, पोलीस आहेत. बलुच लोकांच्या मानवाधिकार उल्लंघनाच्या बातम्यांना वर्तमानपत्रात किंवा वृत्तवाहिन्यात स्थान मिळत नाही. बलुचांच्या बाजूने बोललेले पाकिस्तानी सत्ताधऱ्यांना अवडत नाही. त्यांच्या योग्य मागण्याचे समर्थन करण्याकडेही ‘राष्ट्रद्रोह’ केल्यासारखे पाहिले जाते. माऱ्या एका पाकिस्तानी पत्रकार मित्राने सांगितलेली गोष्ट तिथली परिस्थिती स्पष्ट करते. काही वर्षांपूर्वी ते एक आठवडा बलुचिस्तानात तिथली परिस्थिती समजून घेण्यासाठी गेला होते. परत आल्यानंतर त्यांनी संपादकास बलुचिस्तानची परिस्थिती सांगताना तिथे पाकिस्तानच्या विरोधात मोठ्या प्रमाणात वातावरण असल्याचे सांगितले. त्याला संपादकाने ‘तू आता काही लिहू नको’ असा आदेशच दिला.

दुसरीकडे, लोकांच्या ताकदीवर विश्वास असणारे माहरंग बलोच, सामी बलोचसारखे नवे नेतृत्व उभे राहिले आहे. त्यांच्या सभा होऊ नयेत, यासाठी सरकारकडून सर्व प्रकारचे प्रयत्न करण्यात येत असले तरी त्यांच्या सभेला हजारांच्या संख्येने लोक जमतात. बलुच अस्मितेबद्दल त्या बोलतात. बलुच लोकांना त्यांचे अधिकार मिळावेत अशी मागणी करतात. सरकार आणि लष्कराला त्यांच्या शांततापूर्ण आंदोलनाची भीती वाटते. शांततापूर्ण आंदोलनाची ती ताकद आहे. त्या दोघींनी इतर देशात जाऊन प्रचार करता कामा नये म्हणून त्यांच्यावर प्रवासबंदी घालण्यात आली आहे. माहरंग बलोच यांचे नाव यंदाच्या नोबेल शांतता पुरस्कारासाठी सुचवण्यात आलेले आहे. ‘बलोच युकजेहतती कमिटी’चा आंदोलनावर आणि लोकांच्या ताकदीवर विश्वास आहे.

बिकट वाट परतीची

गेले नऊ महिने अंतराळ स्थानकामध्ये अडकून पडलेल्या भारतीय वंशाच्या अंतराळवीर सुनीता विल्यम्स आणि त्यांचे सहकारी बॅरी विलमोर यांच्या परत येण्याचा मुहूर्त आणखी एकदा हुकला आहे. ‘नासा’ आणि एलन मस्क यांची ‘स्पेस एक्स’ यांनी आखलेल्या संयुक्त मोहिमेमध्ये ‘क्रू १०’ या रॉकेटचे बुधवारी उड्डाण होणार होते.

दोन अमेरिकी, तसेच एक जपान आणि एक रशियाचा अंतराळवीर या मोहिमेत रवाना होणार होते; मात्र तांत्रिक अडचणींमुळे ही मोहीम लांबणीवर पडली. आता पुढील आठवड्यात पुन्हा हे उड्डाण होण्याची चर्चा आहे; परंतु त्याबाबत निश्चितता नसल्याने विल्यम्स यांच्या परतण्याची आणखी प्रतीक्षा करावी लागेल काय, अशी चिंता आहे. गेल्या वर्षी पाच जून रोजी ह्यानसाझच्या मोहिमेअंतर्गत विल्यम्स आणि विलमोर हे अंतराळवीर आठ दिवसांच्या अवकाशयात्रेसाठी रवाना झाले. मात्र, त्यासाठी येणाऱ्या यानामध्ये काही बिघाड दिसून आल्याने त्यांचे पररणे लांबणीवर पडले. त्यानंतर गेले नऊ महिने हे दोघेही अंतराळ स्थानकातच आहेत. या काळात सुनीता यांनी अंतराळात काही विषयांवरील प्रयोगांत सहभाग घेतला; तसेच तांत्रिक देखभाल, स्पेसवाल्की केला. त्याबरोबर तेथून त्या नियमित संपर्कात आहेत.

साठ वर्षांच्या सुनीता यांना वेगवेगळ्या प्रकारच्या उड्डाणांचा तीन हजार तासांहून अधिक अनुभव आहे. त्यांचे शिक्षण व अनुभव पाहून अंतराळ मोहिमेसाठी त्यांची निवड झाली. त्यानंतर त्यांनी अंतराळवीर म्हणूनही अनेक महत्त्वपूर्ण मोहिमांत सहभाग घेतला. गेल्या नऊ महिन्यांत अमेरिकेतही या दोन अंतराळवीरांच्या मुद्यावरून मोठे राजकारण झाले. नवे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांनी माजी अध्यक्ष यांनीही यापुढी आपण ‘स्पेस एक्स’मार्फत दोघांना आणण्याची तयारी दर्शविली; मात्र बायडेन यांनी त्यास मान्यता न दिल्याचा आरोप केला आहे. आता ट्रम्प यांच्या सत्ताकाळात नासा व स्पेसएक्सने नव्याने मोहीम आखली आहे.

आता पुढील आठवड्यात त्यांना घेण्यासाठी निघणाऱ्या रॉकेटचे उड्डाण झाले नाही, तर हवामानासह अनेक प्रतिकूल बाबींचा सामना करावा लागेल आणि ही मोहीम आणखी लांबणीवर पडण्याची शक्यता आहे. अशा काळात अमेरिकी तंत्रज्ञांची मात्र कसोटी लागणार आहे. त्यांच्या सुरक्षित परतण्यासाठी भारतीय आणि अमेरिकी नागरिकही सदिच्छ व्यक्त करत आहेत.

टोमॅटोची व चिंचेची चटणी

साहित्य : अर्धा किलो टोमॅटो, ५-७ लसणाच्या पाकळ्या, अर्धी वाटी तेल, चमचाभर मोहरी, आवडीनुसार तिखट व मीठ, थोडासा चिंचेचा गाळलेला कोळ, अर्धा चमचा मेथी दाणे, थोडासा कढीपत्ता व हिंग, दोन चमचे साखर.

कृती : सर्वप्रथम कढईत तेल घालून हिंग व मेथी परतून घ्या. त्याची पावडर करा. लसूण आणि टोमॅटोही मिक्सरमध्ये घालून त्याची पेस्ट करून घ्या. ती पेस्ट घट्ट होईपर्यंत शिजवा. आता एका कढईत जास्त तेल घालून त्यावर मोहरी व कढीपत्त्याची फोडणी तयार करा. त्यात चिंचेचा कोळ, हिंग, मेथीची पावडर, मीठ, तिखट घाला. कोळ शिजू लागला की टोमॅटोची पेस्ट व साखर घालून पाच मिनिटे शिजवा.

नृत्य हे मन, शरीर आणि आत्मा यांच्यासाठी समग्र क्रियाकल्प आहे. नृत्य एक शारीरिक क्रियाकल्प आणि सर्जनशील भावनेच्या माध्यमातून वापरल्याने, ऊर्जा कुशलतेने हाताळण्यास मदत करते आणि यामध्ये नृत्य आर्ट कोशल्य, ज्ञान आणि समज विकसित होण्यास मदत शिकण्यासोबतच लोक काही तरी शोधत असतात आणि त्यांना अ‍ॅक्टिव्हिटीमध्ये सहभागी होतात. ज्या लोकांना अंतर्दृष्टी समजून त्यांना स्वतःला व्यक्त करण्यासाठी एक प्लॅटफॉर्म मिळते आणि त्यांचे सकारात्मकरीत्या परिवर्तित होते.

डान्स करताय? हे फायदे समजून घ्याच

सध्याच्या काळामध्ये आपला बहुमूल्य वेळ तंत्रज्ञान आणि सोशल मीडिया घेते, तेव्हा नृत्य हा एक असा छंद आहे जेथे एखादी व्यक्ती शिकू शकते, आनंद घेऊ शकते आणि त्याच वेळी कामही करू शकते. प्रत्येक वर्गामध्ये फिटनेस लेवल, आत्मविश्वास, लक्ष केंद्रित करणे, एकाग्रता, सांघिक भावना, सकारात्मक विचार, शिस्त, शरीराची ठेवण असे सर्वांगीण विकासाकडे लक्ष दिले जाते. डान्स नेहमी स्वच्छ वातावरणात शिकला जातो त्यामुळे मनही प्रसन्न राहते. प्रत्येक विद्यार्थ्याला किंवा ग्रुपकडे समान लक्ष दिल्याने समानतेची भावना मिळते. नृत्य शिकत असताना फक्त शारीरिक क्रियाकल्प करत नाहीत तर यामधून आत्मविश्वास वाढतो, रक्त अभिसरण प्रक्रिया सुधारते, मांसपेशी मजबूत होतात आणि वजन वाढते; चांगले समन्वय आणि कौशल्य विकसित होते. नृत्य हे शरीरातील ऊर्जा

आणि भावना बाहेर सोडण्याचा एक चांगला मार्ग आहे. जेव्हा आपण नृत्य करतो तेव्हा घाम येतो आणि घामाद्वारे चांगले वाटणारे एण्डॉर्फिन बाहेर उत्सर्जित होते, ज्यामुळे आपल्याला आनंदी वाटते. चांगले संगीतही मनाला शांती देते. नृत्य हे संगीताला जिवंत रूप देण्याचे काम करते. शिकण्याची पद्धत ही परस्पर संवादात्मक असल्याने शिक्षण प्रक्रिया तणावमुक्त आणि अधिक मजेदार असते. माझ्यासाठी आरोग्य ही एक मनाची स्थिती आहे आणि फिटनेस हा जगण्याचा मार्ग. तंदुरुस्त शरीरामध्ये निरोगी मन असते. नृत्य संपूर्ण फिटनेस, सहनशक्ती आणि स्नायूंची बळकटी तसेच संपूर्ण शरीरामध्ये ताकद वाढवण्यास मदत करते. यात कार्डियो व्हॅस्कुलर / एरोबिक फिटनेस, आणि शरीरातील लवचिकतेसाठी समावेश केला एकत्रितपणे काम केल्याने संघाचे महत्त्व तसेच सांघिक भावना वाढते. नृत्यासाठी भरपूर सहनशक्ती आवश्यक असते जी शरीर चपळ बनवण्यास मदत करते. अशा प्रकारे नृत्य मधून मनःशांती, एकाग्रता, चपळता, तंदुरुस्त आणि निरोगी राहण्यास मदत असे अनेक प्रकारचे फायदे होतात.

एलएलएम इन एन्व्हायरमेंटल लॉ हा पूर्णवेळ पीजी प्रोग्राम आहे ज्यामध्ये २ वर्षांचा कालावधी आहे ज्यामध्ये पर्यावरण संरक्षण, हवामान बदल संरक्षण आणि नैसर्गिक संसाधनांचा शाश्वत वापर यासाठी स्थानिक आणि आंतरराष्ट्रीय कायदेशीर फ्रेमवर्क समाविष्ट आहे. या अभ्यासक्रमादरम्यान विद्यार्थ्यांना पर्यावरण कायद्याशी संबंधित विषय जसे की जल कायदा, व्यवसाय आणि व्यापार, विविध प्रकारचे प्रदूषण, जमिनीचे प्रश्न, पर्यावरणीय न्याय इत्यादी विषय शिकवले जातात.

पात्रता : उमेदवारांनी मान्यताप्राप्त महाविद्यालय किंवा विद्यापीठातून पदवी + एलएलबी किंवा बीएएलबीमध्ये बॅचलर पदवी असणे आवश्यक आहे. एलएलबी पदवीमध्ये उमेदवाराला एकूण किमान ६० टक्के गुण असणे आवश्यक आहे. उमेदवारांनी त्यांच्या पसंतीच्या महाविद्यालयांमध्ये जागा मिळवण्यासाठी CLAT-PG/AILET/DU LLM/ MHCET कायदा/LSATसारख्या कोणत्याही एक सामान्य प्रवेश परीक्षेतही पात्र असणे आवश्यक आहे. एसटी/ एससी आणि ओबीसीमधील उमेदवारांना

एलएलएम एन्व्हायरमेंटल लॉ (पर्यावरण कायदा) मध्ये करिअर बनवा, पात्रता, अभ्यासक्रम, शीर्ष महाविद्यालय, त्याप्ती जाणून घ्या

अनिवार्य प्रक्रिया म्हणून कोर्स प्रोग्राममध्ये ५ टक्के सुट दिली जाते. **प्रवेश प्रक्रिया :** कोणत्याही सर्वोच्च विद्यापीठात एलएलएम एन्व्हायरमेंटल लॉ कोर्समध्ये प्रवेश घेण्यासाठी उमेदवारांना प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक आहे. प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर, एक वैयक्तिक मुलाखत आहे आणि जर उमेदवारांनी त्यात चांगले गुण मिळवले तर त्यांना शिष्यवृत्ती देखील मिळू शकते. **नोंदणी :** उमेदवार अधिकृत वेबसाइटवर जातात. अधिकृत वेबसाइटला भेट दिल्यानंतर अर्ज भरा. अर्ज भरल्यानंतर तो नीट तपासून घ्या, जर फॉर्ममध्ये चूक

असेल तर तो नाकारला जाऊ शकतो. विनंती केलेली कागदपत्रे अपलोड करा. अर्ज सादर करा. क्रेडिट कार्ड किंवा डेबिट कार्डद्वारे ऑनलाइन फॉर्म फी भरा. **टप्पा २ : प्रवेश परीक्षा :** जर उमेदवारांनी एलएलएम एन्व्हायरमेंटल लॉ मध्ये प्रवेश घेण्यासाठी उच्च विद्यापीठांचे लक्ष ठेवले असेल, तर त्यांच्यासाठी प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण करणे खूप महत्त्वाचे आहे. ज्यासाठी नोंदणी प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर प्रवेशपत्र जारी केले जातात. ज्यामध्ये प्रवेश परीक्षेची संबंधित सर्व माहिती दिली जाते जसे की परीक्षा कधी आणि कुठे होणार आहे, इत्यादी. एलएलएम विज्ञानेस

लॉची प्रवेश प्रक्रिया CLAT-PG/AILET/ DU LLM/MHCET Law/LSAT इत्यादी प्रवेश परीक्षेवर अवलंबून असते. पात्र उमेदवारांची पुढील मुलाखतीच्या आधारे निवड केली जाते. प्रवेश परीक्षा झाल्यानंतर काही दिवसांनी, त्याचा निकाल जाहीर केला जातो, त्यासाठी विद्यार्थ्यांनी विद्यापीठाच्या वेबसाइट्स आणि सोशल मीडिया हँडलची नियमितपणे तपासणी करून स्वतःला अपडेट ठेवले पाहिजे. जे विद्यार्थी प्रवेश परीक्षेत पात्र ठरतील त्यांना विद्यापीठातले मुलाखतीसाठी हजर राहण्यास सांगितले जाईल - एकतर ऑनलाइन (स्काईप, गुगल मीट, झूम)

- अभ्यासक्रम**
- मॉड्यूल I निसर्ग आणि पर्यावरण कायद्याची व्याप्ती
 - मॉड्यूल II आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि पर्यावरण संरक्षण
 - मॉड्यूल III भारतातील पर्यावरण कायद्याचा इतिहास व विकास
 - मॉड्यूल IV भारतीय संविधान अंतर्गत पर्यावरण संरक्षण
 - मॉड्यूल V पर्यावरण संरक्षण, सामान्य नागरी, फौजदारी कायदा
 - मॉड्यूल VI भारतातील पाणी, हवा आणि पर्यावरणाचे संरक्षण
 - मॉड्यूल VII वन, वन्यजीव आणि जैवविविधतेचे संरक्षण
 - मॉड्यूल VIII पर्यावरण कायदातील उदयोन्मुख समस्या

शीर्ष महाविद्यालये

- तामिळनाडू डॉ. आंबेडकर लॉ युनिव्हर्सिटी, तामिळनाडू
- हिदायतुल्ला राष्ट्रीय कायदा विद्यापीठ, रायपूर
- राष्ट्रीय कायदा विद्यापीठ आणि न्यायिक अकादमी, आसाम
- टेरी युनिव्हर्सिटी, नवी दिल्ली

किंवा ऑफलाईन विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ कॅम्पसमध्ये बोलावून. दरम्यान, इतर सर्व पात्रता निकषांची तपासणी केली जाते आणि जर विद्यार्थ्यांनी मुलाखतीत चांगली कामगिरी केली तर त्यांना एन्व्हायरमेंटल कायद्यातील एलएलएमचा अभ्यास करण्यासाठी प्रवेश दिला जातो.

रोग प्रतिकारशक्ती वाढवण्यासाठी करा 'ही' योगासने

■ **उष्ट्रासन योग**

रोग प्रतिकारशक्ती वाढवण्यासाठी कोणतीही औषधे घेण्यापेक्षा योगासन करणे फायदेशीर आहे. योगासने दररोज केल्यास प्रतिकारशक्ती वाढते. जाणून घेऊयात काही योगासने...

गुडघ्यावर उभे राहा. आता मागच्या बाजूला वाकून हाताने टाचांना पकडण्याचा प्रयत्न करा. डोके आणि पाठीच्या कण्याला जास्तीत जास्त मागे वाकवा. १०-१५ मिनिटे याच स्थितीत राहा. या योगासनाने दुर्गंधासाठी हे उत्तम आसन आहे. मधुमेहाला ठीक करते. फुफ्फुस मजबूत होते.

■ **पर्वतासन योग**

उजव्या पायाला सरळ करून डाव्या पायाजवळ ठेवा. शरीराला हातावर संतुलित करा. आता कंबरच्या भागाला जास्तीत जास्त वरच्या बाजूला उचला. डोके दोन्ही हातांमध्ये आणा. हातांना सरळ ठेवा आणि टाचा जमिनीला टेकवा. कंबराला वर उचलत हळूहळू श्वास सोडा. या योगासनाने रक्तप्रवाहामध्ये वाढ होते. दृष्टी चांगली होते. शरीराची लवचिकता वाढते.

केसांसाठी कंडिशनर

हे केसांसाठी नैसर्गिक कंडिशनरचे काम करते. पूर्ण केसांवर दही लावून शॉवर कॅप लावून घ्या. ३० मिनिटांनी केस धुवून टाका.

केस होतील मुलायम

दहाला मधात मिसळून मास्क तयार करा. हे केसांना लावल्याने केस मुलायम होतील. हे १५ ते २० मिनिटांपर्यंत केसांना लावून ठेवावे नंतर धुवून घ्यावे.

केसांमध्ये चमकसाठी

केसांना मॉश्चराइज करून चमक आणायची असेल तर दहाला मायोनीजबरोबर मिसळावे. हे मिश्रण केसांच्या शेवटच्या कोपऱ्यापर्यंत लावावे. अर्ध्या तासाने केस सामान्य पाण्याने धुवून टाकावे.

दोन तोंडी केसांपासून मुक्ती

आठवड्यातून दोन दिवस केसांमध्ये दही लावा, आपली दोन तोंड केसांची समस्या सुटेल. केस

संतुलित

आणि योग्य आहार म्हणजे

नेमके काय आणि त्याचा अवलंब

करा करावा याबद्दल आहारशास्त्रामध्ये

अनेक पर्याय सुचवले गेले आहेत. अशा या

निरनिराळ्या पर्यायांमुळे योग्य आहार नेमका कसा

असावा याबद्दल मनामध्ये खूप गोंधळ उडणे साहजिक आहे.

उदाहरण द्यायचे झाले, तर वाईनचे देता येईल.

आहारशास्त्रातील एका अभ्यासकाच्या

वाईनच्या मर्यादित सेवनाने दातांमधील व

हिरड्यांमधील हानीकारक जीवाणूंचा नाश

होतो तर आणखी एका रिसर्चचा

मते आहारातील वाईनचे सेवन

त्वचेच्या कर्करोगाला

कारणीभूत ठरू

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

हे जाणून घेतल्यावर लगेच लावाल केसांना दही

मजबूत होतील.

कोंड्यापासून सुटका

कोंड्याची समस्या असल्यास दही आणि लिंबाची पेस्ट लावल्याने आराम मिळेल.

आठवड्यातून दोनदा हा उपाय अमलात आणा.

केस गळतीवर असरदार

कडीपत्ता दहात मिसळून

पूर्ण केसांवर लावल्याने केस

गळतीवर फायदा मिळेल तसेच पांढऱ्या

केसांपासून मुक्तीही मिळेल.

केस वाढीसाठी

दही, नारळाचे

तेल आणि जास्वंद

फुलाची पाने मिसळून

पेस्ट तयार करा. ही

पेस्ट केसांना लावून

१ ते २ तासांसाठी

तसेच राहून द्या. नंतर

केस धुवून

कंडिशनर

लावून

घ्या.

केस वाढीसाठी

दही, नारळाचे

तेल आणि जास्वंद

फुलाची पाने मिसळून

पेस्ट तयार करा. ही

पेस्ट केसांना लावून

१ ते २ तासांसाठी

तसेच राहून द्या. नंतर

केस धुवून

कंडिशनर

लावून

घ्या.

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना माहीत असेल. नियमित दही लावल्याने चेहऱ्यावर ग्लो येतो आणि केसांवर वापरल्याने डेझ्फ दूर होतो आणि केसही मजबूत होतात. तर आता साबण आणि शॅम्पूवर खर्च करणे सोडून दही लावा आणि जाणून घ्या किती गुणकारी आहे हे ते...

आरोग्यासाठी दही खाणे उत्तम आहे हे तर सर्वांना माहीत आहे पण दहाने त्वचा आणि केसांचेही सौंदर्य वाढते हे कमी लोकांना

अधिकार्यांना तंबी

आयुक्त डॉ. इंदुराणी जाखड यांनी पालिका हद्दीत एकही नवीन बेकायदा बांधकाम उभे राहणार नाही याची विशेष खबरदारी घेण्याच्या सूचना साहाय्यक आयुक्तांना केल्या आहेत. बेकायदा बांधकामांना कर लावण्यात आला नाहीवर अशा बांधकामांना आळा घालणे शक्य होईल. नागरिकांची घर खरेदीत होणारी फसवणूक टक्के, असा विचार करून आयुक्त डॉ. जाखड यांनी बेकायदा बांधकामांना कर लावून नयेत अशा सूचना केल्या आहेत. एका लाखापेक्षा अधिक कर योग्य मूल्य असलेल्या कोणत्याही इमारतीला भाग्य कर (ए विंग, बि विंग) आकारणी करू नये अशा सूचनाही त्यांनी अधिकार्यांना केल्या आहेत. बेकायदा इमारतीला पालिकेकडून कर आकारणी होत असल्याने बेकायदा इमारतीचे विकासक, रहिवाशांची सर्वाधिक प्रकरणे सदनिकेला कर लावण्यासाठी पालिकेत दाखल होत होती.

■**ठाणे** : ठाणे येथील सी पी तलाव परिसरातील कचरा हस्तांतरण केंद्रावरील कचरा टाकण्यास स्थानिकांनी विरोध केल्यामुळे गेल्या चार दिवसांपासून ठप्प झालेले घरोघरी कचरा संकलनाचे काम सुरू झाले असले तरी, ठाणे, घोडबंदर, नौपाडा भागातील गृहसंकुलांबाहेरील कचऱ्याने भरलेले डबे दिसून येत आहेत. याशिवाय, घंटगाडी सेवा ठप्प झाल्यामुळे रस्त्यावर कचरा टाकण्याचे प्रकार वाढले असून यामुळे शहरातील रस्त्यांवर अनेक ठिकाणी कचऱ्याचे ढीग दिसून येत आहेत. कचरा समस्यामुळे नागरिकांचे आरोग्याचा प्रश्न निर्माण होण्याची शक्यता असल्याने पालिका टिकेची धनी ठरू लागली आहे.

ठाणे येथील वागळे इस्टेट परिसरातील सी पी तलाव भागात पालिकेचे कचरा हस्तांतरण केंद्र आहे. याठिकाणी कचऱ्याचे ढीग लागले असून

■**कल्याण** : कल्याण डोंबिवली महापालिका हद्दीत बसुमार पद्धतीने वाढत असलेल्या बेकायदा बांधकामांना यापुढे कोणत्याही प्रकारची कर आकारणी केली जाऊ नये असा महत्वपुर्ण निर्णय महापालिका आयुक्त डॉ. इंदुमती जाखड यांनी घेतला आहे. मालमत्ता कर विभाग आणि प्रभाग स्तरावरील सर्व साहाय्यक आयुक्तांना यासंबंधी आदेश नुकतेच देण्यात आले आहेत. कर आकारणीचे कागदपत्र दाखवून अशी बांधकामे करणारे काही विकासक सर्वसामान्य ग्राहकांची फसवणूक करत असल्याचे प्रकार उघडकीस आले आहेत. अशा बांधकामांना तिप्पट कर आकारणी करण्याची तरतूद कायद्यात आहे. असे असले तरी यापुढे अशा बांधकामांना कर आकारणी नकोच अशी ठोस भूमीका आयुक्तांनी घेतली आहे.

कल्याण डोंबिवली पालिका हद्दीत बेकायदा इमारतींचा प्रश्न गंभीर बनला आहे. मुंबई उच्च न्यायालयाने याचिकाकर्ते संदीप पाटील यांच्या याचिकेवरून डोंबिवलीतील ६५ बेकायदा इमारती जमीनदोस्त करण्याचे आदेश पालिका प्रशासनाला दिले आहेत. या बेकायदा इमारतींमध्ये घर घेतलेल्या अनेक नागरिकांची घर खरेदीत बनावट कागदपत्रांमुळे फसवणूक झाली आहे. या बेकायदा इमारतीत राहणारे रहिवासी पालिका हद्दीतील रस्ते, पाणी, वीज

कचरा संकलनास सुरुवात पण, अनेक ठिकाणी कचऱ्याचे ढीग कायम... कचरा समस्येमुळे पालिकेवर टिकेचा भडीमार

“सी पी तलाव कचरा हस्तांतरण केंद्रावरून आतापर्यंत १२ हजार मेट्रीक टन कचरा हटवून तो आतकोली येथे नेण्यात आला आहे. शहरात घरोघरी कचरा संकलनाचे काम सुरू करण्यात आले असून त्याचबरोबर रस्त्यावर साठलेला कचराही उचलण्यात येत आहे. शहरातील कचरा समस्या लवकरच सुटेल.”

-**मनिष जोशी,उपायुक्त, ठाणे महापालिका**

त्यातून दुर्गंधी पसरत आहे. यामुळे स्थानिक नागरिक हैराण असतानाच, गेल्या आठ दिवसांत याठिकाणी दोनदा आग लागली. या आगीच्या धुराचा त्रास झाल्याने स्थानिकांनी कचरा टाकण्यास विरोध केला. यामुळे ठाण्यातील घरोघरी घंटगाडीमार्फत कचरा संकलन करण्याची प्रक्रीया ठप्प झाली होती. दरम्यान, ठाणे

महापालिकेने सी पी तलाव येथील कचरा उचलून तो भिवंदीतील आतकोली येथील कचराभूमीवर नेण्यास सुरुवात केली आहे. हे काम २४ तास आणि तीन सत्रांमध्ये करण्यात येत असून दिवसाला सरासरी ९० वाहने हा कचरा आग लागली. या आगीच्या धुराचा त्रास झाल्याने स्थानिकांनी कचरा टाकण्यास विरोध केला. यामुळे ठाण्यातील घरोघरी घंटगाडीमार्फत कचरा संकलन करण्याची प्रक्रीया ठप्प झाली होती. दरम्यान, ठाणे

पद्धतीने काम सुरू आहे. तसेच सी पी तलाव येथील कचऱ्याचे ढिग कमी होताच पालिका प्रशासनाने गेल्या चार दिवसांपासून ठप्प झालेले घरोघरी कचरा संकलनाचे काम सुरू केले आहे. परंतु कचरा संकलन प्रक्रीयेची विस्कटलेली घडी अद्याप रुळावर आलेली नाही. यामुळे ठाणे, घोडबंदर, नौपाडा भागातील गृहसंकुलांबाहेरील कचऱ्याने भरलेले डबे दिसून येत आहेत. याशिवाय, घंटगाडी सेवा ठप्प झाल्यामुळे रस्त्यावर

कचरा टाकण्याचे प्रकार वाढले असून यामुळे शहरातील रस्त्यांवर अनेक ठिकाणी कचऱ्याचे ढीग दिसून येत आहेत. ठाणे महापालिका क्षेत्रातील वागळे इस्टेट, लोकमान्यनगर, माजीवाडा, वर्तकनगर, नौपाडा, उथळसर या भागांमध्ये घरोघरी कचरा संकलनाचे तसेच रस्त्यावर पडलेला कचरा उचलण्याचे काम ठाणे महापालिकेने सुरू केले आहे. कळवा, मुंब्रा आणि दिवा भागात कचरा संकलनाचे काम सुरूच होते, अशी माहिती पालिका सुत्रांनी दिली. गृहसंकुलांबाहेर तसेच रस्त्यावर अनेक ठिकाणी कचऱ्याचे ढिग लागले आहेत. यामुळे परिसरात दुर्गंधी पसरत असून याचबरोबर नागरीकांच्या आरोग्याचा प्रश्न निर्माण होण्याची भीती व्यक्त होत आहे. यावरून पालिका प्रशासनावर टीका होऊ लागली आहे.

कल्याणमध्ये रुक्मिणीबाई रुग्णालयाजवळील ‘बीओटी’ प्रकल्पाच्या जागेत बेकायदा वाहनतळ

■**कल्याण** : कल्याण पूर्वत कल्याण जिल्हा न्यायालयासमोरील आणि पालिकेच्या रुक्मिणीबाई रुग्णालयाजवळील मोक्याच्या जागेवर वीस वर्षांपूर्वी ‘बांधा, वापरा आणि हस्तांतरित करा’ (बीओटी) तत्वावर एका सुविधा प्रकल्पाची उभारणी पालिकेच्या नियंत्रणाखाली करण्यात येणार होती. हा प्रकल्प नंतर जमीन वाद, लवाद अशा अनेक कारणांमुळे बंद पडला. पालिकेच्या या मोक्याच्या भूखंडावर गेल्या काही महिन्यांपासून बेकायदा वाहनतळ सुरू झाल्याने आश्चर्य व्यक्त होत आहे. विशेष म्हणजे महापालिका प्रशासनाचे याकडे डोळेझाक होत आहे.

या बेकायदा वाहनतळावर सुमारे एक हजारहून अधिक दुचाकी वाहने उभी केली जातात. पालिकेच्या दिलीप कपोते वाहनतळाच्या बाजूला हे बेकायदा वाहनतळ चालविले जाते. या वाहनतळावर दुचाकी उभी करण्यासाठी एका महिन्याचे ५०० रुपए शुल्क आकारले जाते. या शुल्कातील एक पैसाही पालिकेच्या तिजोरीत जमा होत नाही, अशी माहिती पुढे आली

आहे. कल्याण पंचायत समिती कार्यालय समोरील जागेतून या बेकायदा वाहनतळावर जाण्यासाठी दुचाकी वाहनांना प्रवेश देण्यात येतो. वीस वर्षांपूर्वी पालिकेने कल्याण डोंबिवली पालिका हद्दीत महसूल वाढविण्यासाठी ‘बांधा, वापरा आणि हस्तांतरित करा’ (बीओटी) तत्वावर आठ सुविधा प्रकल्प उभारण्याचा निर्णय घेतला होता. या प्रकल्पांमध्ये रुक्मिणीबाई रुग्णालयाजवळील जागेचा समावेश होता.

या जागेत यापूर्वी पालिकेचे शिक्षण मंडळ कार्यालय, अभिशासन विभाग आणि शवविच्छेदन गृह होते. बीओटी प्रकल्पासाठी पालिकेची शिक्षण मंडळाची जुनी इमारत तोडण्यात आली. या प्रकल्पात उभारणीवरून शासनप्रसारक अनेक तक्रारी जागरूक नागरिकांकडून करण्यात आल्या. न्यायाधिकरणकडे दावे दाखल झाले. इतर आठ प्रकल्पांप्रमाणे रुक्मिणीबाई रुग्णालयाजवळील बीओटी प्रकल्प बंद पडला. ही जागा पडिक अवस्थेत आहे.

मागील काही महिन्यांपासून काही इसम रुक्मिणीबाई रुग्णालयाजवळील बीओटी प्रकल्पाच्या जागेत बेकायदा दुचाकी वाहनतळ चालवित आहेत. पालिकेने या बेकायदा वाहनतळावर कारवाई करावी, अशी नागरिकांची मागणी आहे.

समाज माध्यमांवरील अफवांवर पोलिसांचे लक्ष

■**ठाणे** : औरंगजेबाच्या कबरीवरून नागपूरमध्ये दोन गटात वाद झाल्यानंतर कायदा सुव्यवस्था राखण्यासाठी ठाणे जिल्ह्यासह सर्व क्षेत्रातील पोलिसांच्या बैठकांचे सत्र सुरू झाले आहे. ठाणे जिल्ह्यात पोलिसांकडून सलोखा राखण्याचे आवाहन पोलीस करत करत आहेत. समाजमाध्यमांवर अफवा पसरण्याचे प्रमाण अधिक आहे. त्यामुळे या समाजमाध्यमांवरही पोलिसांचे लक्ष लागून आहे.

नागपूर येथे औरंगजेबाच्या कबरीवरून दोन गटांमध्ये वाद झाला होता. या वादानंतर नागपूरमध्ये जाळणीत आणि दगडफेक झाली. पोलिसांवर देखील हल्ले झाले. या घटनेनंतर राज्यातील कायदा सुव्यवस्था राखण्याचे मोठे आव्हान पोलिसांसमोर आहे.

ठाणे शहर पोलीस आयुक्तालय आणि ठाणे ग्रामीण क्षेत्रात ठाणे, कळवा, मुंब्रा, दिवा, डोंबिवली, कल्याण, उल्हासनगर, अंबरनाथ, बदलापूर आणि भिवंदी शहराचा ग्रामीण आणि शहरी भाग येतो.

“कायदा सुव्यवस्था राखण्यासाठी कोकण परिक्षेत्रातील सर्व जिल्ह्यातील पोलिसांना समाजमाध्यमांवर लक्ष देण्यास सांगितले आहे.”

-**संजय दराडे, विशेष पोलीस महानिरीक्षक, कोकण परिक्षेत्र.**

ठाणे शहर पोलिसांनी भिवंदी, मुंब्रा शहरात विशेष लक्ष देण्यास सुरुवात केली आहे. पोलिसांच्या नागरिकांसोबत बैठक सुरू असून नागरिकांना सलोखा राखण्याचे आवाहन पोलिसांकडून केले जात आहे. तसेच संवेदनशील भागात पोलिसांकडून गस्ती घातली जात आहे. समाजमाध्यमांवर अफवांचे प्रमाण अधिक आहे. त्यामुळे अफवा पसरवू नये असे आवाहन पोलिसांनी केले आहे.

ठाणे आयुक्त्याय क्षेत्रात सलोखा राखण्यासाठी नागरिकांच्या बैठका घेतल्या जात आहे. कोणीही अफवा पसरविणार नाही याची काळजी घेतली जात आहे. तसेच आयुक्तालय क्षेत्रात पथकांची गस्ती सुरू आहे असे ठाणे शहर पोलीस दलाचे सह पोलीस आयुक्त ज्ञानेश्वर चव्हाण यांनी सांगितले.

■**उल्हासनगर** : उल्हासनगरात खेमांनी परिसरात स्मशानभूमीच्या रस्त्यावर कडेला उभ्या असलेल्या एका टेम्पोत मृतदेह आढळल्याने परिसरात चांगलीच खळबळ उडाली आहे. अचानक समोर आलेल्या या मृतदेहाने स्थानिक नागरिकांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाले. ही हत्या आहे की आत्महत्या, याचा शोध घेण्यासाठी पोलिसांचा तपास सुरू आहे.

उल्हासनगर शहर हे व्यापारी शहर म्हणून परिचित आहे. शहरात अनेक मोठे उद्योग असल्याने त्याकामी शहरात हजारो लहान मोठ्या वाहनांची वाहतूक सुरू असते. अनेकदा कच्चा माल उचलण्यासाठी आणि उतवण्यासाठी माल वाहनांना वाट पाहावी लागते. अनेकदा अनेक वाहने रस्त्याच्या कडेला उभी असतात. असाच एक टेम्पो बराच वेळ रस्त्याच्या कडेला उभा असल्यामुळे येणाऱ्या जाणाऱ्या लोकांचे लक्ष वेधले गेले.

उभ्या असलेल्या टेम्पोत आढळला मृतदेह

उल्हासनगरमध्ये खळबळ, हत्या की आत्महत्या, संशय बळावला

काहींनी टेम्पोच्या पडद्याच्या मागे डोकावून पाहिले असता, त्यांना आत एक मृतदेह असल्याचे आढळून आले. नागरिकांनी तात्काळ याची माहिती पोलिसांना दिली. पोलिसांनी तात्काळ घटनास्थळी पोहोचून मृतदेह ताब्यात घेतला. हा मृतदेह शवविच्छेदनासाठी शासकीय मध्यवर्ती रुग्णालयात पाठवण्यात आला. प्राथमिक तपासात मृतदेहाच्या शेजारी उत्तर प्रदेशातील गोंठा ग्रामपंचायतचे निवासी प्रमाणपत्र सापडले असल्याची माहिती पोलिसांनी दिली आहे. त्या प्रमाणपत्रावर संतोष प्रभुनाथ प्रजापती असे नाव असल्याचेही पोलिसांनी सांगितले आहे. त्यामुळे पोलिसांनी या नावाचा तपास सुरू केला आहे.

पोलिसांनी घटनास्थळावरून महत्त्वाचे पुरावे गोळा केले असून, मृत व्यक्तीच्या

ओळखीबाबत अधिकृत तपशील शोधला जातो आहे. लवकरच या घटनेचा उलगडा होण्याची शक्यता आहे. मात्र मृतदेहाजवळ सापडलेल्या प्रमाणपत्रामुळे अनेक तर्कवितर्क लढवले जात आहेत. मृतदेहाजवळ आढळलेले प्रमाणपत्र हे मृत व्यक्तीचेच आहे की हे कुणी हेतुपुरस्सर ठेवले आहे, याचा प्रश्न चर्चित जातो आहे. त्याच दिशेने पोलिसांचा तपास सुरू आहे. तसेच ही आत्महत्या आहे , याबाबतच तर्कवितर्क लढवले जात आहेत.

ज 1 T 1 आहेत.

Crime

Crime

Crime

Crime

Crime

Crime

Crime

मोबदला घेणाऱ्यांचे खाती गोठवणार मालमत्तांचीही चौकशी, बदलापुरातील भूसंपादन घोटाळ्यात फास आवळला

भूसंपादनासाठी दिली. भूसंपादन प्रक्रियेतील कोणत्याही कर्मचारी आणि अधिकाऱ्यांच्या ही बाब लक्षात आली नाही. ज्या जागेवर इमारत आहे ती जागा भूसंपादनासाठी कशी गेली असा प्रश्न यानिमित्ताने उपस्थित केला गेला. या भूसंपादन मोबदलापोटील २ कोटी ६६ लाख खात्यात देण्यात आले होते. याप्रकरणी चौकशीची मागणी रहिवाशांनी केली होती. याप्रकरणी उल्हासनगरचे उपविभागीय अधिकारी विजयानंद शर्मा यांनी अहवाल

शेतकऱ्याकडून कल्याणमध्ये दुर्गाडी भागात तेरा किलो गांजा जप्त

आता बीड जिल्ह्यातून शेतकरी गांजा विक्रीसाठी कल्याण परिसरात येऊ लागल्याने बीड जिल्ह्यातही गांजाची लपून येती केली जात असावी असा पोलिसांना संशय आहे. त्या दिशेनेही पोलिसांनी तपास सुरू केला आहे. हत्या, मारहाणीने मागील काही महिन्यांपासून बीड जिल्हा चर्चेत आहे.

शेतकरी कल्याणमधील दुर्गाडी किल्ला भागात गांजा विक्रीसाठी येणार आहे, अशी माहिती साहाय्यक पोलीस आयुक्त कल्याणजी घेते, बाजारपेठ पोलीस ठाण्याचे वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक सुरेश सिंग गौड यांना मिळाली होती. पोलीस उपायुक्त अतुल झेंडे यांच्या आदेशावरून पोलीस निरीक्षक दुकळे, गुन्हे प्रकटीकरण शाखा, अंमली पदार्थ विरोध पथकाने दुर्गाडी

किल्ला भागात सापळ्या लावला. ठरल्या वेळेत एक इसम दुर्गाडी किल्ला भागात हातात पिशवी घेऊन रेंगाळत होता. पोलीस त्याच्या हालचालीवर लक्ष ठेऊन होते. हा इसम कुठेही जात नाही लक्षात आल्यावर सापळ्यातील एका साध्या वेशातील पोलिसाने

त्याला हटकले. त्यावेळी त्याने उडवाउडवीची उतरे दिली. पोलिसांचा संशय बळवला. पोलिसांनी क्षणाचाही विलंब न लावता झडप घालून त्याला ताब्यात घेतले. त्याची बाजारपेठ पोलीस ठाण्यात नेऊन चौकशी करण्यात आली. त्याच्या जवळ १३ किलो गांजा आढळून आला.

बाराशे रुपये चोरल्याच्या संशयातून मजुराची हत्या

■**कल्याण** : ठाणे : मंडप व्यवसायिकाच्या भिवंदी येथे बाराशे रुपये चोरल्याच्या संशयातून एका मजुराची त्याच्याच दोन सहकाऱ्यांनी लोखंडी वस्तूने मारहाण करून हत्या केल्याचा प्रकार उघडकीस आला आहे. याप्रकरणी नारपोली पोलीस ठाण्यात बैतुल्ला खान आणि अजय या दोघांविरोधात गुन्हा दाखल झाला आहे.भिवंदी येथील वेहळे गाव भागातील एका मंडप व्यवसायिकाकडे अनिल बृजलाल (३६). बैतुल्ला खान, अजय यांच्यासह पाच ते सहा कामगार रोजंदारीवर कामाला आहेत.

मंडप व्यवसायिकाच्या गोदामामध्येच ते राहत होते. होळी आणि धुलिवंदनाच्या निमित्ताने सुट्टी असल्याने अनिल, बैतुल्ला आणि अजय वगळता इतर कामगार बाहेर गेले होते. धुलिवंदनाच्या दिवशी सायंकाळी अनिल याला बेदम मारहाण झाली होती. त्याचा चेहरा सुजलेला होता. याबाबतची माहिती मंडप व्यवसायिकाला मिळाल्यानंतर त्यांनी अनिल याला उपचारासाठी एका खासगी रुग्णालयात दाखल केले. अनिल याला कोणी मारले याबाबत अजय आणि बैतुल्ला यांना मंडप व्यवसायिकाने विचारले असता, अनिल याने

त्याचे बाराशे रुपये चोरल्याने त्याला मारहाण केल्याचे बैतुल्ला याने सांगितले. दरम्यान, रात्री १० वाजताच्या सुमारास अनिल याची उपचारा दरम्यान प्रकृती बिघडली. शनिवारी मध्यरात्री अनिलचा मृत्यू झाला. मंडप व्यवसायिकाने गोदामामधील सीसीटीव्ही चित्रीकरण तपासले असता, अनिल यास अजय आणि बैतुल्ला यांनी लोखंडी वस्तूने मारहाण केल्याचे दिसले. त्यानंतर मंडप व्यवसायिकाने याप्रकरणी नारपोली पोलीस ठाण्यात तक्रार दाखल केली. या तक्रारीच्या आधारे गुन्हा दाखल झाला आहे.

हे दैनिक मालक, मुद्रक, प्रकाशक व संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक यांनी सोमाणी प्रिंटींग प्रेस, कार्यालय - गाला नं. ४, एन. के. इंडस्ट्रीयल इस्टेट, प्रवासी इंडस्ट्रीयल इस्टेटच्या बाजूला, गेट नं. २, गोरेगाव (पुर्व) मुंबई 400063 (महाराष्ट्र) , येथे छापून रुम नं. १03, कुणाल कुटीर बी विल्डींग, नवघर रोड, हनुमान मदिराजवळ, भाईदर (पुर्व), जि. ठाणे ४०११०५ (महाराष्ट्र) येथे प्रसिद्ध केले. संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक, पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांची राहिल, सर्व वाद आणि दावे ठाणे न्यायालयीन कक्षेत्र्या अधीन राहतील. (या वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध होणाऱ्या बातम्या /लेख / जाहिराती यांची जबाबदारी संबंधीत वार्ताहर, लेखक, आणि जाहिरात प्रतिनिधी यांच्यावर राहिल.) अनेकध्वनी - ७४००००१४७४. Email : marathiekikaran2021@gmail.com

Printed , Published and Owned by **Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik**. Printed at **SOMANI PRINTING PRESS, OFFICE** - Gala No. 4, Near N.K. Industrial Estate, Near Pravasi IndustrialEstate, Gate No.2, Goregaon (E), Mumbai 400 063, Maharashtra, Published at Room No. 103, Kunal Kutir, B Building , Navghar Road, Near Hanuman Mandir, Bhayander (East) Dist - Thane, PinCode 401 105, Maharashtra. Editor : Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik, Mo.7400001474, Email Id : marathiekikaran2021@gmail.com